

Изази Суботом.

Цијена:

За ПРВУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале замље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом упу-
тником на пошту у Котор.
Дописи пишу се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 27. Априла.

За школе треба ли истом дока-
зивати на дугачко и на широко, да
су потребне и нужне нашој земљи?

Ко не би хтио свијеће у помр-
чини? Коме се не би миљело да му
свијетли ум видјелом истине и знања?
Има ли патриоте и пријатеља овој
земљи, који не би желио да му она
буде постојбина и расадник просвјете
и умнога напретка?

Јунаци у дјелима и врлинама
мушкијем не могу бити а да не по-
желе да буду јунаци и на књизи и
умноме дјелу. А сто дошло је доба
да се сустигне оно што се до сада
по пужди и невољи јакој морало
пропуштавати.

Времена су наступила мирна, па
позивају свакога на рад тихи и мирни,
али трајни и постојани. Приступимо
му с омијем осјећањем светиње и
страхопоштовања, као што се присту-
па к причешћу тијела и крви Хри-
стове; приступимо му с омијем пре-
гнућем и озбиљношћу, као што се
приступа к најзамашнијем послу, гдје
игра судбина и будућност човјеку
и народу. Јер то је поље големо, ко-
ме се краја догледати не може; то је
пучина и снота непрегледна; то су
дубине без дна.

Сви знамо и осјећамо да нам
школе требају, у томе нема разлике
међу нама, и кад за школе не би
ништа друго требало осим тога знања
и осјећања, ми бисмо већ имали све
школе, велике и мале.

Али за нас постоје ту двоји ја-
ди и невоље. Прво: што за подизање
школа и набављање школских сред-
става и снага наставничких треба
рилична гомила новаца. Друго: што
тешкоће наступају одмах, чим се
почне размисљати, с ког краја да
се почне, какве нам школе требају,
какво унутрашње устројство да им се
даде, какав дух и правац да се од-
реди цијелој наставној системи?

Што се првога тиче, није овдје
мјесто да о том говоримо. У осталом,
на то је од чести одговорено у пре-
ђашњијем напавијем чланцима. Из оми-
јих извора, из којих се и друге не-
требе државне подмирују, има се под-
мити и ово што је за подизање
школа нужно.

Што се другога тиче, наше је
увјерење да се без здравог темеља
ништа стално и трајно подићи не мо-
же, но да ни темељ сам за себе не
вриједи много, ако се зграда, колика
толика, цијела не изида и под кров
не стави.

Темељ је просвјети народној прва
основна настава, дакле основна школа
прва је на реду у старању нашем за
просвјетни развитац народа.

Ми смо у томе — смијемо то
рећи без зазора — добар почетак учинили. Наш школски закон пропису-
је општу, обавезну и бесплатну на-
ставу све дјеце — мушке и женске —
у цијелој земљи нашој. Тијем начи-
ном држава посредно постаје про-
свјетни орган својих држављана,
којима налаже дужност да шаљу дје-
цу своју у школу. Држава из својих
средстава шири просвјету у народу,
а тако и треба да буде.

Закон је овај савремен, добар и
користан, по он, као и сваки други
закон, може имати само онда вријед-
ност, кад од слова до слова пређе у
живот, т. ј. кад се сви, којих се тиче,
по њему владају. Остане ли само на
карти, он ће изгледати лијеп и ми-
љемо се моћи хвалити с њим пред
свијетом, но праве вајде од њега не
ћемо имати.

Сви који су на то позвани, од
министра па до пошљедњег послуж-
ника школског, ваља да настоје свом
снагом да се том закону живот даде,
да се у свима својим појединостима
тачно и савјесно изведе. Нарочито
наши срески капетани и мјесне стар-
ешине ваља да настоје око школа
као добар пчелар око својих пчели-
ца и да буду на руци и од помоћи
учитељима и другијем школскијем
властима у свему што се школе тиче,
да поштују и пазе у добријем и че-
ститијем учитељима највеће добротвор-
е своје, своје дјеце и свога народа,
као што свуда чине први и најча-
ститији народи на свијету. А учите-
љи опет од своје стране нека настоје,
да ни једнога тренутка не сиђу са
свога доброга наставничког пута и да
од добротвора не постану злотвори
свога народа.

Колико смо разабрали од над-
лежнијих људи, има доста недостатака
у нашој основнијем школама,
рад којих највећа кривица пада на
околноности и прилике времена, у ко-
јима смо до сада живјели. Не хоћемо
да кривимо никог за оно што је про-
пуштено, али сами себе морали бисмо
највише осудити, кад се не би поста-
рали да накнадимо све што је про-
пуштено. Основнијех школа имамо у
земљи приличан по не довољан број.
Има доста крајева, у којима ба се
још по која основна школа морала о-
творити.

По највишу — рекли бисмо —
оскудицу трпе наше основне школе
у довољно спремијем учитељскијем
снагама. Ту ваља што прије помоћи,
а помоћи се може: одмах непосредно
и за прво вријеме аквизицијом ваља-
нијех учитеља са стране, за тијем:
оснивањем учитељске школе у самој
земљи.

Интерес народног напретка и
будућности његове на просвјетном
пољу стоји поврх свачијег личног
интереса. Ту се не може обзир имати
на Петра и Павла, ако они сметају
оштем интересу. Зна се колика се
спрема и каква својства захтијевају
за једнога учитеља у основнијем
школама. Ко те спреме и тијех свој-
става нема, није за учитеља и нема му
мјеста у школи, јер ће ту само штету
наносити цијели, а боље је да се је-
дан, двојица, десеторица с пута ук-
лоне, него да под њима и због њих
страда читав један нараштај народа.
Ко није добар за учитеља, може би-
ти способан за другу коју службу у
држави или за другу које занимање,
које способностима његовим одговара.

Нека нам се не каже да су за
Црну Гору добри и лоши учитељи.
За Црну Гору и њене прилике може
много којешта подносити, ма што је
у цијелом свијету зло, то не може ни
за Црну Гору бити добро, а већ ка-

зали смо напријед ко су и шта су за
сваку земљу учитељи, који било сво-
јом било туђом кривицом не могу да
се одрже на свијетлој висини свога
задатка.

Кад се дакле хоће ваљана на-
става у земљи, као темељ просвјети
народној, онда, при данашњим нашим
приликама, не остаје — уз горе ре-
чено — ништа друго, него да се ло-
ши учитељи уклоне из школа и раз-
мјесте по другијем службама које су
за њих, а мјеста њихова у школи да
се попуне ваљанијем учитељскијем
снагама, којих данас у Српству има,
хвала Богу, довољно.

С тијем напореда нека иде и
оснивање учитељске школе у земљи,
једнога завода наставног, који у ду-
гом реду нашој просвјетнијех по-
треба долази одмах послје основни-
јех школа.

Но тијем смо већ изишли из
темеља наше просвјетне зградице, и
с тога ћемо превинути овдје збор за
други пут.

Александар I. кнез бугарски.

Јавили смо у прошлом броју, да је
бугарска народна скупштина у Трнову из-
абрала за кнеза бугарског принца Ба-
тенберга, који ће као кнез бугарски по-
сити име: Александар I.

Желећи браћи Бугарима сваку сре-
ћу са тијем избором, ми хоћемо овдје само
да се ближе упознамо са личношћу но-
воизабраног кнеза, у колико то можемо
по новинскијем вијестима.

«Норд. Алт. Цтг.» пише о избору и
личности принца Батенберга ово: «Принца
Александар Јосиф од Батенберга, потпо-
ручник у краљевској гардијској регименти
у Поцдаму, изабран је јуче, на рођен дан
цара руског Александра, под именом Але-
ксандра I. за кнеза бугарског. По свој
прилици изабраће народна скупштина буг-
арска једну депутацију која ће доћи о-
вамо да извјести принца о избору и да
му у име бугарског народа учини прво
поклоњење. Наша војска губи у њему ва-
љана официра и бијесна јакача, човјека од
таквога карактера и таквијех својстава,
који су му задобила симпатије како њего-
вијех другова тако и вишијех кругова у
Берлину и Поцдаму. Ове симпатије пра-
тиће кнеза бугарског и у његову нову до-
мовину, коју да послје многогодишњег
ропства приведе бољој будућности и најед-
начи с јевропскијем културнијем земља-
ма — биће његов лијепи али и тешки по-
зив. У принцу Александру даје Њемачка
истоку другога од својих кнежевскијех
синова, а то без свакога свог политичког
интереса, но с увјерењем да ће се кнез
бугарски сједати културнога живота своје
прве отаџбине као и војске чију је уни-
форму носио.

Већ од више година означаје се у
штампи овај принца као будући кнез буг-
арски, а нарочито од како је велики вој-
вода аустријски Албрехт с прољећа 1876
походио у Ингенхајму цара руског и по-
слије чешких договора те их је отац ње-
гов, принца Александар од Хесена, имао
у Бечу с царем Францом Јосифом и с гро-
фом Андрашијем. Млади кнез бугарски не
ће бити непосредни сусјед аустро-угарски;
његова раставља од Аустро-Угарске неколи-
ко миља српскога земљишта. Но по задат-
ку, који је пренао на ханебуршку монар-
хију на истоку, пада и Бугарска под ин-
тересну сферу њену, и за то избор бугарскога
кнеза није могао бољи бити, јер им кнез
припада њемачкој постојбини и њемачкој
војсци, и везан је тијесно породичкијем све-
зана са двором руским и аустријским.»

Други пруски лјет «Национ. цтг.»
пише ово о принцу Батенбергу:

«Принца Батенберг брзо је напредовао
од руског потпоручика за кнеза бугар-

ског и у томе је он налик кнезу Карлу
румуњском. Његов отац, принца Алек-
сандар од Хесен-Дармштата, брат је ца-
рици руској и од све друге браће њој
најближи и стоји с царем рускијем у нај-
повјерљивијим одношајима. Он је с почет-
ка био у руској служби, но цар Никола
отпусти га из службе због њекијех њего-
вијех одношаја са тадашњом дамом од
палате грофицом Хауке. Цар Александар,
како је ступио на владу, обасуо је сво-
га шогора свим могућим милонштама, по-
клонио му грдне просторије земаља на
Волги и сво сада његовог сина, коме је
тек 22 године, попео на престо бугарски.
Принца Батенберг млад је, лијеп и стасит
човјек; васпитан је добро а и од природе
је даровит, те се можемо сваком добру
од њега надати, само ако буде имао до-
бријех савјетника.»

Дописник бечке «Пресе» пише ово о
принцу Батенбергу:

«У пратњи цара руског на бојном
пољу у Бугарској налазио се и један млад,
елегантног изгледа официр, принца Алек-
сандар Батенберг. Тада се још није могло
предсказати, да ће он бити владалац те
земље; но ипак се говорило да га цар
особито јако воли и заштитави и да ће
њему у великој драми источнога питања
удијелена бити не мала улога. Самостална
команда у рату није му никада повјеравана,
но он је био увјек с омијем лицима те су
се око цара налазила, и врло ријетко од-
лазио би из царскога главног квартира,
кад је хтио да посматра коју битку. При-
нац се није хтио мијешати ни с ким, нај-
мање с тадашњим политичким вођама, који
нијесу избијали из царскога стана. Ни у
Плојшту ни у Зимници није он примао
посјете Цанкова, Балабанова и другијех
депутација, које су долазиле да поздраве
цара. Свагда се држао у резерви и није
хтио да се истиче, но ипак је живијем
интересом пратио ратне догађаје и проу-
чавао народ бугарски. Највише је био у
друштву кнеза Витгенштајна, једнога од
најбољих руских генерала, који се као
главни ађутанат царев налазио у глав-
ном квартиру. Осим тога највише се ви-
ђао с пруским војним опуномоћником ге-
нералом Вердером. Принца је отворен у
понашању, љубазан у опхођењу, слободан
у говору, зreo у суђењу, па како још при-
том није ни најмање охол, може сваког
да задобије. Такав је био свагда, па се
није промијенио ни онда, кад се почело о
њему поговарати да ће постати кнез буг-
арски. Кнез је по спољашњем изгледу
висока, витка, господска раста; црте су
му у лицу више оштре, но ипак благе.»

С угарског сабора.

Пред посланичку кућу угарског са-
бора изнесен је познати онај законски при-
једлог о обавезном учењу мађар-
скога језика у свијем основнијем шко-
лама у Угарској, због којег је прије не-
колико мјесеца румуњски епископат ишао
у Беч к цару да му се жали. Да ова
жалба ништа није помогла, види се из
тога што сво данас тај законски приједлог
стоји на столу посланичког дома угарског
гдје се о њему расправа води.

Најприје говорио је о њему, као о-
бично, сам извјестилац поднашајући га с
препоруком сабору. За извјестноцем гово-
рио је сам министар просвјете, разумије
се у корист приједлога. Из министра го-
ворио је против приједлога Саксонац.

Зај рекавши ово: «Ја се морам да-
нас као странац осјећати у овој кући, не
што не бих желио добра овој држави него
што се не могу сагласити с вољном, која
мисли да чини добро држави код њено
поједине удове штети. Кад је стигла вијест
о несрећи Сегединаца, сви су Саксонци
тај удар осјетили и по могућству допри-
носили да се жестина његова утоли. Да-
нас нама се враћа тијем, што нам се за-
мјера и кад језик свој браћини. Овај при-
једлог није дјело правијех Мађара него
новијех Мађара, који су из другијех
племена уз мађарско племе припојили те

сада судбину његову за своје саможиве цијељи удешавају. Етвеш је казао: «Од еретичког рјешења народносног питања зависи судбина Угарске». Ваљда не ће народ мађарски хтјети да обара своју државу, коју су му умјереношћу и мудрошћу подигли његови први државници Деак и Етвеш.»

Пошто је пресједник оменуо говорника да умјерено бесједи и да не дражи духове, говорио је јадни и жалосни Србин, Петар Стојковић, кога је негда свијетла а сада црна Шајкашка послала тамо на угарски сабор да тамо каља о браз српски. Ево шта је тај несретник говорио:

«Државници свијех земаља испуњавају само патриотеку дужност, кад сва средства употребљују да останах државе оспурају. Има држава у Јевропи, којима не треба овакав закон. Но с погледом на разноврсто становништво наше земље овај закон мора се с нарочитог гледишта посматрати. Камо срећа да је још раније донесен; десет епокалиптичких година протекло је у лудо. Да је тај закон издат још 1868, данас би већ сва дјеца српска од 10 година знала мађарски. Али министри су били тада многу у послу, па им Петар Стојковић луби руку, што су и сад тај закон издали.»

Иза овога јадника говорио је дични др. Полит ово:

«Кад се овај законски приједлог посматра с вишег становишта, и нехотице се човјек сјети на голему разлику, која постоји између истока и запада Јевропе. Пред законодавном тијелом једне државе на западу овакав законски приједлог нигда не би могао доћи. На западу Јевропе државе су одавно завршиле парницу свога постанка, на истоку Јевропе ова парница или још није завршена или гдје се чини да је завршена, ту још нијесу о природи државе сложни сви они елементи, који састављају државу. С тога на западу Јевропе нема питања народносног нити га може бити, докле на истоку не само што постоји ово питање, него народност спада управо к елементима, који подижу и обарају државе. На срећу ми смо ово вријеме прешли, јер угарска држава постигла је, као ма која држава у Јевропи, сталност својом владајућом историјом. Па ипак и сада још постоје разлике у опћени природи угарске државе, јер да тијех разлика није, никада се овакав законски приједлог не би изишо пред сабор.»

Нема сумње да је цијел његов законски приједлог политичка. Хоће се да се примораним учењем мађарскога језика у основним школама народи угарски преточе у једну народност мађарску. У средњем вијеку то се чинило освојењем и оружаном силом; у новије доба то се оставља култури и цивилизацији; путем законодавства и администрације то се неда постићи.

Претопљивање је на западу Јевропе створило јединствене народе и народне државе. Ту је често бивало, да се освојачи преточе у освојене. Тако од Франака постаху Романо-Гали, од Нормана Англо-Саси. Но Мађари нит су се пословенили

нит су могли Словене помаћарити. Тако су прошли код Словена и Нијемци, Турци и Татари, а већ Бугари са свијем су се пословенили.

Дакле са свијем се дружије развијала држава на западу, а дружије на истоку Јевропе. Тамо се народ рачунао по држави којој припада; а овдје, почињући од Немачке па до Цариграда, појмови «народ» и «народност» означавају припадање к извјесном племену.

У угарском закону за народности од г. 1868 оба су ова појма спојена. Ту се говори о «угарском народу» и о «народностима». Но то не може да се одржи пред знаменитом критиком, јер гдје постоји један народ ту не може бити народности, и гдје има народности ту нема народа. Или држите ли ви, да у Угарској «народ» може то исто значити што и у Францеској? Ако тако мислите, онда право имате што хоћете државно претопљивање. Но онда баш не треба да доносите овако вог законског приједлога. Да Бретонци Францески уче, за то не треба у Францеској никаквог нарочитог закона.

Има до душе и на западу држава, у којима се народи нијесу по племену ујединили али по држави. Швајцарске, белгијске, сјеверо-америчке народности не може бити, јер нема ни језика белгијског, швајцарског, сјеверо-америчког. Па ипак држављани тих држава осјећају се као да припадају једном племену. У тијем државама чува се државна власт, да не учини што криво појединијем народностима, а камо ли да их на што примора, јер ту се држи да би се државни интерес оштећено, кад би се интереси ове или оне народности повриједили.

Белгијски устав каже у §. 23., да је употреба језика, те се у Белгији говоре, слободна, па кад је г. 1856 једна вламска комисија постављена била да своје приједлоге поднесе, влада је пред комором доказивала потпуну равноправност вламског и францеског језика, тако да на пр. вламски ученици у учитељској школи у Ријеру нијесу обавезани учити францески језик. Тамо францески језик са својом владајућом културом стоји на супрот много сиромашнијем вламском језику, па ипак неће влада да чини насиља, но оставља снази францеске културе да чини освојења. Колико смо ми далеко од тога у Угарској!

Није могло бити то намјера опијех мудријех државника, који су од г. 1867 створили ново доба за Угарску. Они су хтјели помирење а не ков раздор међу народностима. У школском закону од 1868 нема трага томе што се сад хоће.

Шта се управо хоће с тим новим школским законом? Педагошке цијељи он нема баш никакве. У педагогији признато је начело, да народне школе не смију бити језичке школе и да се дијете има учити основном знању само у својем материнском језику. Ако ће дијете још да учи и који туђ језик, то може бити само на рачун основне наставе. Па и кад би могло дијете научити мађарски језик, о чему се ја сумњам, оно ће га одмах опет

заборавити, чим из школе изиде. С ким да говори мађарски, сељак у окупацима словачким, румунским, српским и саксонским? Не може за њим мађарски учитељ вјечно ходити. Гдје има смисла да се учи мађарски, ту су народности и саме завеле учење тога језика, на пр. у гимназијама, средњим школама, па и неким сеоским гдје су народности јако измијешане.

На што онда приморивање, којим се ништа не постижева? Зар се заборавило да се тијем законом вријећа школска аутономија, која је другим једним законом ујамчена?

Нови школски закон хоће се да има политичку цијељ: да помаћари. Но то је пуст сав, гдје нема услова за то. Хоће ли се то силом да постигне, онда се ствара питање силе. У Аустрији, гдје је немачка култура и дружије сразмјер бројни, не ће да нијемче. У Галицији полски језик језик је скоро искључан, у Чешкој је утврђена равноправност немачког и чешког језика, па и у провинцијама које немају државнога права као у Штирској, Крањској и Истрији равноправност језика изведена је савршено бар у народнијем школама.

Питања, која се силом рјешавају, могу постављати велике државе и велики народи. Но мање и слабије државе тијем доводе у опасност свој останах. Пољска је у оном тренутку постала несретна, кад је навалила на Козаке и Малорусе да их покатолични и попољачи.

Угарска има владајућу историју, по она Угарска, коју би ви хтјели да створите, нема ви по вијека, а већ је један пут била у великој опасности.

На срећу, народи Угарске имају више осјећања за братинство него многи државници. Па како је овај законски приједлог у опреци са историјом Угарске, са братинством народа угарских, то га он као несретни покушај одбија.

Политу је одговарао Тиса обичном својом софистиком, којом се ништа не доказује. Иза Тисе говорили су још неки посланици, њеки за њеки против приједлога; међу последицима одликовао се и Србин Михаило Сабовљевић, посланик из В. Кикинде.

Политички преглед.

Избор принца Батенберга за **Кнеза бугарског** биће без сумње одобрен од свијех сила потписница берлинскога уговора, а потврдиће га и сама порта. Из Беча се пише да су тамо у званичним круговима са свијем задовољни с овим избором, у големо више, што је сам гроф Андришија у вријеме берлинскога конгреса кандидатуру овога кнеза као најзгоднију препоручивао. У Трнову већ је изабрана депутација, која ће ићи у Берлин да понуди круну бугарску истоме принцу. На челу тој депутацији, која се кренула из Трнова 19. ов. м., стоји сам пресједник бугарске скупштине митрополит Антим из Видина. По заповијести кнеза Дондукова има се од народних војника бугарских образовати тјелесна гарда за кнеза Александра. Исто позван је један архитект берлински, да гради палату за кнеза, за коју је народна скупштина одобрила 400.000 франака. Палата ће се градити у Софији. Кнез Дондуков поставио је свуда у Бугарској власти бугарске, а за чиновнике наименовао Бугаре на мјесто Руса. Скупштина се одгодила, док не присије нови кнез.

Како наш телеграм у данашњем броју овога листа казује, Русија већ је почела дизати из **Источне Румилије**, а спрема се да одлази и из Бугарске. За Бугарску је довољно састарано, тамо се већ налази уређено стање, устав је утврђен и кнез изабран, а уз њега ће се скоро саставити и влада, те сад већ не може бити страха да ће тамо настати какво нередовно стање. Но за Источну Румилију има се разлог да се јаким страхује, чим Руси из ње отиду. Истина и она је добила свога гувернера у лицу Алека-наше, го то ће бити врло слабо јемство за тамошњи мир. Елеменат хришћански већ се тамо више не може тријети с турским, и с тога ће се мјеста букнути немири, чим Турци унију у Румилију. Оно истина, султан се, као што у нашем телеграму стоји, одрекао права, које му берлински уговор уступа, те не ће окупациону војску изаслати у Румилију, но ипак у овој провинцији има толико несношљивих елемената, нарочито турских башибозука, арнаути и черкеса, да ће они с мјеста навалити да робе, кољу и плачкају хришћанско становништво, чим осјете да тамо нема више Руса, а то ће опет изазвати нове заплете.

Претпрошле недјеље потписан је од свијех чланова источно-румилјске комисије органски устав за Источну Румилију, што га је та комисија израдила. При потписивању, које је свечаним начином у Цариграду извршено, присуствовали су сви чланови комисије, осим руског и енглеског. Сад се очекује да се изда ферман, којим ће се без затезања обнародовати тај устав.

Они турски зликовци, те су провалили у **Србију** и почели примичати се Куршумлији, сузбијени су од српске војске са свијем, као што показује овај извјештај у «Српским Новинама»:

«Јавили смо под 7 овога мјесеца како су Турци и Арнаути напали на нашу границу у топличком округу. Они су били продри до Куршумлије, пошто наше пограничне страже нијесу биле у довољно јаком броју, а непријатељски напад био је комбинован и извршен на више пограничних тачака. Наша одјељења, премда мала, бранила су земљиште стопу по стопу и сузбила од Куршумлије непријатеља, који се за тим утврдио на Самоковском вису. Међу тим брзо су придобила поткрепљена наше војске, те почела гонити непријатеља, који ма да се био расео у чете и похватао засједе, ипак је разбијен, и од свију страна преко границе претјеран. Једанаестог овог мјесеца већ се ни један од разбојника није затекао на нашем земљишту.»

Тако је за пет дана инвазија разбијена, а дивљи и дрски непријатељ нашао казну, коју је заслужио оставивши небројене лешине на класичком земљишту Старе Србије.

О истом догађају налазимо у забрбачком «Нар. Нов.» један извјештај, за који држимо да је црипан из поуздана извора, па га за то овдје саопштавамо:

«Ми опет имамо с биједе с нашим сусједима арнаутским. Наше страже пограничне онажале су одавна сумњива кретања на турској страни и наше су области извјешћивале, да Арнаути спремају нападај на нас. На представљања наша одговараше у Цариграду реприминацијама, као да Срби не даду мира турским поданицима. Кад смо ми у Цариграду тужили се на разбојништво арнаутско, која никад нијесу престајала, Осман Пури наша одговарао је, да су Арнаути најмирнији људи, но да Срби упадају преко границе, да пале села и да робе. Турци цариградски тјерали свој посао, а Арнаути свој. Дана 17. ов. м. била је у Врању цијела нећ велика грађа, јер се рекло, да су Арнаути продри преко границе. Послјје се показало, да је то само маневар арнаутски био, нека из Врање војска никуд неиде, међутим 6. априла зором у јаким четама од приштинеке стране ударе на више мјеста преко српске границе у топличком (куршумлијском) округу. Српске слабе страже борећи се уступаху премоћи непријатељској. На Преполцу била је српска стража од 30 момака с једним официром и они се одупријеше Арнаутима у згоднијем позицијама скоро до по дана, но најзад и они морадоше повући се, непрестано борећи се с Арнаутима, који су свуда наваљивали. Страже наше повуку се тако према Куршумлији, гдје их прихвати кантонирајуће одјељење, тако да је тамо могло бити Срба 200—250 момака. Ови стану сад на браник Арнаутима. Но како је ових 1200—1500 било, а међу њима и низама и редифа, то Срби, потем се до вечера држаше, морадоше уступити из Куршумлије према Прокупљу. Арнаути сад палале плачкати по Куршумлији, но Срби да неби тамошња мунџија пала непријатељима у шаке, занале прах и у страшној експлозији одлети у зрак преко 30 Арнаути. Ово их поплаши тако, да одмах утекоше из Куршумлије која ону ноћ празна остаде. Арнаути се побожаше, да је сва Куршумлија лагумом поткопана. Ону ноћ стигне из Прокупља до 300 момака; к томе дође око 150 оружаних сељака те сад сви они — до 700 људи — ударе зором на Арнауте и Турке, потисну их, али их не могаху отјерати с виса самоковскога, на ком су Турци и у задне зимскоко рату имали јака утврђења. Дне 8. Априла прође узнемирављем непријатеља. У то стигне пуковник Хорватовић с једним батаљоном, к томе четири пољска и два брдска тона, те су 10. и 11. о. м. Арнаути до ноге потучени, у руљама разлагани те немилосердно протјерани све до границе. Ту се није ирашало; Срби бијаху разјарени особито с тога, што су нашли једнога свога рањеног друга, кога су Арнаути за ражањ привезали и на ватри жива још пржили. Преко 200 арнаутских лешина отало је на српској земљи, а рањено их

Листак „Гласа Црногорца“.

СКАДАРСКОМ ЈЕЗЕРУ.

Језеро дивно, језеро бајно
Хајде ми хајде, ти кажи сада:
Чија то сила, чија то рука,
Поносно ево са тобом влада?

Да ли још држи валове твоје
Та турска горда и дивља сила?
Или те луби, или те грли
Поносна дивна ловћенска вила?

Да ли се и још валови твоји
Тамо и амо немилу муте?
Да ли на борбе? Да ли на муке,
Трудне и кобне, и сада слуте?...

Језеро дивно, језеро бајно!
Мирно и тихо сад ево ти си;
У оне патње, у оне муке,
Што до сад бјеше, ти више ниси.

Валови твоји, што никад до сад,
Умилно плоче, умилно крећу;
А српске шајке по њима ево
Поносно плоче, мирно се шећу.

Језеро дивно, језеро бајно!
Ловћенска вила руку ти пружи
А небо одзвон благослов даде
И ти се њоме вјечно удружи.

Сад мирно шећу, валове нихај,
С крај наше тврде бесмртне Горе;
Реци Бојани да поздрав дају
Пре него пођу у сиње море.

Нека и она од-сада знаде
Да и њу тражи ловћенска вила;
Е она тече у српско море
И српска негда она је била.

А српска вила с Ловћена брега
Све српско што је добити мора
Зато се мучи, зато се пати,
Слободу ствара из ових гора.

Она је рани видала оне
Што Срба тиште од много љета;
Она је мајка слободе српске
Зато је Србу свакоме света.

Буднијем оком, мишицом јаком,
Избави Зету од турске силе;
Те данас ево валови твоји,
Гдје им је воља, слободно крале.

Зато ти луби ловћенску вилу,
Тврдо и вјерно, држи се с њоме
Па се ти небој најда и није
Ни једном, малом, валићу своме.

Лесендра, 10. Марта 1879.

Томо II. Ораовац.

исто толико. Ваљда им неће тако скоро
пасти на ум, да тако насрну.

Министар иностраних послова на пр-
ви глас енергично је у Цариграду брзо-
јавом протестирао, додавши, ако порта
није у стању своје поданике и војнике у
запту држати, да ће Србија оне мјере
предузети, које јој сигурност налаже. Пор-
та је, истина, обећала, да ће одмах наре-
дити што треба, да Арнаути оду са
српскога земљишта; али како Турци у-
вјек одвлаче, тако и овај пут за три да-
на ништа не учинише, те су с тога Срби
четврти и пети дан потјерали паликуће
арнауते преко границе.

Губитци наши нијесу ми још познати,
али су размјерно посве незнатни. Први
дан борбе имали смо 4 мртва и 3 рање-
на. Штета је огромна, рачуна се на два
милиона динара, будући су Арнаути не-
колико села спалили и много покретно
имање одијели и уништили. Србија ће од
порте искати потпуно накнаду штете.

19. ов м. држана је у Бечу под
предсједништвом царевим, заједничка ми-
нистарска конференција, у којој је закљу-
чено: да од 1. Јануара 1880 Босна и Хер-
цеговина као и Далмација и Истрија и-
мају се прикључити заједничком царин-
ском [земљишту; само Тријешће и сеп-
ска Ријека остају слободне луке. Што се
тиче уређења администрације у Босни и
Херцеговини, подијеље се парламентима
један законски приједлог од шест пара-
графа, уком ће се изрећи да се трошкови
за управу Босне и Херцеговине имају
помиривати из прихода самијех тијех
земља, па ако ови неби досјегли, онда
се у смислу постојећих закона има искати
од делегација она сума која мањка. За
грађевине, друмове и железнице као и за
трошкове око ђумрука свагда ће се ис-
кати потребни новац од обију делегација.
Даље је закључено да се преговори са
српском владом што скорије отпочну
и да се у смислу учињене у Берлину по-
годбе железничка пруга са Србијом за
три године код Београда састави.

Д о п и с и.

— К. Петроград, 4. Априла. — Кад
је Њ. Величанство цар непосредно пред
атентатом опазно зликовца који врло по-
дозриво изгледаше, обузе га као нека слут-
ња да му пријети опасност, те одмах гла-
вом даде знак једном полицијском агенту
који ту близу стојаше, но овај није ра-
зумијевао тога знака. Услијед ове слутње
цар је био на опрезу, те се је с великим
присуетвом духа уклањао накленијем хит-
цима зликовца.

Друга балота погодила је тајног по-
лицијца Милашкјевића, који је на неколико
корака за царем ишао, — те га је оче-
шала по образу и сљењеним очима. Ипак
овај, обливен крвљу, обори се на зликовца,
те су друге балоте могле мимоћи цара.
Једна од тијех задржала се у зиду окруж-
ног штапског здања. Зликовац, отргнувши се
од Милашкјевића, потеци преко пјаче к
далати у којој живи кнез Горчаков, су-
коби се тамо с једном старицом, која га
очена за косе и трућаше се да га задржи
ма не могаше, док не приђе један отпуш-
тени стражар од гарде и један млади вој-
ник од шесте компаније преображенеке
гардерегименте, те зликовца задрже. Онда
истом добоше два полицијца чиновника и
један ђендарски официр, који, по парочи-
тој заповијести царевој, зликовца узеше у
заштиту од народа који га хтједо растр-
гнати, и одведоше га у здање варошког ка-
петана. У то је зликовац уграбио прилику,
те узео отрова, на што су му силно уста
отворили и противан лијек дали. Испод
назука нашле су му се мале капсуле са
јаким отровом.

При првом испиту понашао се врло
безобразно, спрам самијех великијех кне-
зова Николе и Михаила, који су за по-
вијести царевој дошли да га преслушају.
Но кад је видно, како се с њиме благо
поступа, призва да он управо нема ника-
кве мржње у срцу спрам цара, али је
извукао коцку да га убије, на је морао
чинити што је чинио. Зликовац се зове
Александар Соловјов, син је једнога при-
дворног коњушара и био је окружни учи-
тељ у губернији исковској. Има неколико
мјесеца како се вратио у Петроград и
становио је у малој Морској, не далеко
од онога мјеста гдје се десно атентат.
Соловјов има кукавну мајку, која је при-
знала да јој је он син.

Посредством ове пошљедње надају се
да ће Соловјов учинити опширну испови-
јест. Већ сад се зна, да на челу ове зли-
ковачке чете стоји одбор од дванаест лица
чијим заповијестима морају да се покора-

вају сви приврженици, ако неће сами
да плате главом. Кажу да је један од
тијех дванаест официр Дубровин, те је
затворен у мјесту Стараја Рус (близу
Новгорода) и стављен пред ратни суд.
Испитивање над Соловјовим повјерено
је једном нарочитом вишем судишту под
сенатором Леонтејевим, и већ је отпочето.

Са свијех страна стижу Њ. Величан-
ству цару телеграми с изразима најтоп-
лијег учешћа. Сваки дан по свијем мје-
стима држе се благодарјења.

У понедељник стајаше непрегледни
број народа на малој парадној пјаци пред
Солтиковом капиом зимње палате и пје-
вајући царску химну и црковне пјесме
чекаше да цар изађе. Кад се цар са пре-
столонашљедником с једне а великим кне-
зом Николом с друге стране на балкону
указао, захори се громогласно »Ура!«
Цар, благодари ставивши руку на шлем.
Послије три уре цар се извезе у отвореним
кољима у казанску цркву, гдје га је
при уласку свештенство с крестом и конама
дочекало. И ту је народ у великом броју
био некупљен. По свршеном благодарјењу
молили су људи цара да им допусти да
коље испрегну па да сами одуку кочи-
је у палату, но ово цар није допустио.
У вече исти усклици радости и одушев-
љења, кад се у великом театру указао.

Јутрос рано ишао је цар, опет сам,
на оно мјесто гдје је био атентат, и пос-
матрао је балоту која се забила у зид.
Издане су оштре наредбе, да се боље
пази на подозрива лица и на сваког кји
нема путна листа, и то не само у Пе-
трограду, него и Москви, Кијеву, Харкову,
Одеси и у Криму.

(М. Драг...) Петроград, 16. Априла
— 12. о. м. Његово Императорско Вели-
чанство Цар Александар отишао је у Ли-
вадију, ће ће дуже времена остати. У сва
мјеста, куда је Његово Величанство про-
лазило, били су најрадоснији и највеселији
дочеци и поздрав. То обично бива свагда
при Царевоме проласку, но овом приликом
тијем више по случају сретнога избављења
Цара од руке зликовца. У вријеме про-
ласка свуда су викали: »Ура! Живео
наш Богом храними Цар Господар. Бог
је тебе спасао ово трећи пут, на срећу
Русије и свега славенскога народа.«

Сјутра 17. Априла овђе ће се про-
славити дан рођења његовога Император-
скога Величанства Цара Рукога. Служба
ће божја бити одслужена у Исакијевскоме
сабору, послје које ће бити благодар-
ствени молебан. На служби ће прису-
ствовати, у парадној униформи, сви ђене-
рали, Штаб и Обер—официри овдашњег
гарнизона. Друга ће служба бити одлу-
жена у придворној цркви, после које ће
бити у царском дворцу честитање, на
које су призване: Госпође Стате-Даме,
Камер-Фрајлице, Фрајлице, господа при-
дворни кавалери, Штаб и Обер-официри,
сви у парадној униформи, а даме у рус-
ком оџелу.

По случају сретнога избављења цара
од руке злодјеја подијели су Цару поз-
дравне адресе, не само сви поданици рус-
ке државе, но и сви иностранци који
овђе живе.

Руске су новине јако заинтересоване
тијем што је Инглешка послала омет за
свога посланика у Цариграду познатог
непријатеља Славена Лејарда, а за ди-
пломатичног агента у Филипопољу Ми-
тчела којега мрзи сав славенски свијет,
који га зна. Истина, интереси Инглешке
на балканскоме полуострву требају да
њени посланици добро пазе за тијема
интересима; но, при свем том, може се
рећи да би Биконсвилд не грђе могао
очувати те интересе, кад би у Цариград
и Филипопољ послао људе који би могли
бити у добријема односијима са рускијема
представитељима. По поводу тога назва-
чења »Ново вријеме« говори: »Русија је
много уступака учинила Инглешкој, између
којијех је један од знаменитих тај што је
дигла Игњатијева, који најбоље познаје
стање ствари у Турској, из Цариграда;
Лондонски кабинет, мјесто тога што би
требало да подражава и одговара томе,
намјеран је обновити први затегнути поло-
жај у односају к Русији.«

Но опет може се рећи да се је
свагда у свакој прилици Русија знала
наћи, на нади се је да ће се и сада
знати наћи. Не ће се Русија допустити
преварити од Лејарда и Митчела, — има
и она великијех дипломата.

Из Македоније се јавља да тамошњи
устанак прима све више размјере. Број
устанака достигао је до 7.000 људи. Како
се јавља у једноме телеграму, они су
изабрали за главнога заповједника Црно-
горца Пера Бошковића. Поглавар маке-
донскога привременога правитељства је
Архијенискон Ордис и Атанаије.

Бар, 4. Маја. — На први овога мје-
сеца, то јест у прошли четвртак, дође у
Бар Његово Високопреосвештенство архи-
епископ и митрополита Карло Потен. На
по сата од Бара бијаху изишле двије че-
те војника, на челу којијех бијаше на ко-
њу у цијелој парадној г. капетан Вуко
Пејовић.

Чим се Његово Високопреосвештен-
ство архи-епископ показао на заљев, зво-
на су почела звонити са православне
и римокатоличке цркве. Кад се Његово
Високопреосвештенство приближило на сто
крока, војска је узела »пред прси« и г.
архи-епископу одала војничку почаст.

Архи-епископ одушевљен сјајним до-
чеком отпоздравно је с капом у руци цр-
ногорску војску. Одатле војска пратећи
архи-епископа крене упарађена пут Бара,
а кад дођоше на велики мост, ђаци барске
школе обију вјероисповјести са својим у-
читељем чекаху упарађени Његово Висо-
копреосвештво, којега поздраве са »живио«
и »добро нам дошао!« Мало даље, то јест,
код православне цркве, два православна
свештеника у црковнијем одјећама дочека-
ше Његово Високопреосвештенство, а он
им благодарно с капом у руци захвали.
Остали варошани дочекаше Његово Висо-
копреосвештенство на бискупији и код
цркве римокатоличке.

Лијепо је било виђети, кад је архи-
епископ послје церемоније изишао из
цркве, како је срдачно молио г. капетана
Вука да у име његово захвали високој
влади Њ. В. Књаза, за част, која му је
била указана.

Њ. Високопреосвештенство је отишао
и даље у Субце а одатле ће у Шупшањ,
на Брду и у Сичи; па тек онда вратиће
се у Бар, ће ће пробавити неколико дана.

Ми римокатолици Барани, захваљује-
мо покорно високој влади Њег. Вис. Кња
за црногорског, за велику част, која још
од сад у Бару ниједном римокатоличком
архи-епископу није била учињена, а у исто
вријеме молимо свемогућег Бога да нам
нашег доброг Господара са Књагињом, с
Нашљедником и другим младим Књажев-
њем за дуго поживи. Живео наш Господар
Књаз Никола I! наш једини ослободитељ!!
Захваљујемо и нашој браћи источне цркве,
који су са једнаким одушевљењем дочека-
ли нашега архи-епископа као што би свога
митрополита.

Један грађанин
римокатолик Баранин.

Домаће вијести.

Цетинје, 27. Априла.

— На Ђурђев-дан, као обично сваке
године, слави Његово Височанство наш
Књаз и Господар своје крсно име, па
као што наш народ сваку славу своје
свијетле династије сматра као и своју
рођену, тако је и овога пута уз свога
љубљеног Господара и народ црногорски
нарочито пак станоштво цетинјско, про-
слављавао Ђурђев-дан.

Још у очи тога дана, с вечера,
Цетинје бјеше освјетљено по свијем
крајевима; атмосфера изнад Цетинја бјеше
се зажарила од многојех свјетлијака, које
су са прозора казивале да се нешто тако
свијетле чистом радошћу срца опијех,
који су те свијетле уждили. Народ је
многобројни ходио улицама, разгледајући
весела лица освјетљења.

Сјутра дан служила се у манастиру
служба божја, на којој је Њ. Високо-
преосвештенство г. митрополит Иларион
с многобројним свештенством чинодјеј-
ствовао. Његово Височанство Књаз и Ње-
гова Свјетлост Нашљедник с многоброј-
ном свијетлом свитом, заступници стра-
нијех дворова, државни сајетници, мини-
стри, чланови великога суда и други до-
стојанственици црногорски, и многобројан
народ присуствоваху служби божјој.

Послије службе божје ишло се у
свијетли двор на честитање. У великом
салону благовољело је Његово Височан-
ство са Свијетлим Нашљедником примати
честитања, којом су приликом њекоји од
присутнијех били почаствовани с неколико
љубазнијех ријечи од стране Њ. Висо-
чанства.

На по дне био је у свијетлом двору
сјајан објед, на који су имали част бити
позвани сви овдашњи виши достојанственици
државни као и неки из унутрашњости. За
вријеме објед, који је био зачињен не-
коликим здравицама како од стране гостију
тако и од стране узвишеног домаћина,
свијетла је пред свијетлим двором војна
музика.

Иза објед играло је пред свијетлим
двором, уз појевку и метање из пушака,
красно црногорско оро, у ком су учество-

вали многи из народа. У то се укаже на
балкону Њ. Височанство Књаз са Њ. Ви-
сочанством Књагињом, те бине поздрављен
од стране народа громогласним »живјели!«
Народ је био особито одушевљен, видје-
вши, послје сретног и радосног догађаја
у свијетлој фамилијној владалачкој, данас
први пут, и то у потпуном здрављу и
цвјетајућем изгледу, своју љубљену Кња-
гињу

Оро је играло још дуго за тијем,
и наставило би се до под саму ноћ, да
није пред вече блага Ђурђевска киша у-
дарила.

По красном српском обичају многа
сиротиња, из близа а из далека, била је
тај дан обилато нахрањена и напојена у
свијетлом двору.

— Чланови међународне коми-
сије, пошто су у неколико овдје држани-
јех сједница свршили све што је претходно
нужно за њихов даљи рад, кренули
су у недељу из јутра одавде за Ријеку
и стигли су тамо исти дан, гдје их је па-
роброд чекао, на ком су даље пошли обалом
скадарскога блата.

— Данас по подне стигао је амо из
Скадра консул краљевине Грчке, господин
Мавроматија.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

ПРОСВЈЕТА

ПОУЧАН ЛИСТ ЗА ШКОЛУ И НАРОД.

Овај је лист отпочео другу годину.
Од њега је изишао сада 4 број с овом
садржином:

Основи модерног васпитања и обра-
зовања (продужење) — Познавање при-
роде у нар. школи. Природопис за III. раз-
ред (Продужење). Спут у банатеке мо-
настире. (Наставак). — Књижевност. —

Пети и шести број излази за
који дан, а затим излази сваки број
у одређени дан.

Лист овај излази дваред у мјесецу.
Цијена му је годишња ф. 3 — а на по
године ф. 1.50.

Господа учитељи и свештеници, као и
све црквено школеке власти умољавају се
за што обилатије претилату. Које је угод-
није може се претилатити и у књижари
браће Јовановића у Панчеву, и В. Вало-
жића у Београду.

Панчево, марта 1879.

Јован Поповић
уредник и издавалац.

Одговори управе.

Г. Пахомију Николајевићу у Ви-
соком (Босна). — Ви сте нам послали годиш-
њу претилату у неплаћеном писму, за које смо
ми морали платити 36 новч. С тога Вам се прет-
плата рачуна у три недеље мање.

Г. Јову Глишићу у Сарајеву. — Ми
смо примили Вашу претилату од три ф. и
као што смо Вам јавили на овом мјесту у бр.
10 »Гласа Црногорца«, платили смо за Ваше
неплаћено писмо 57 новч. те Вам с тога претилату
урачунавамо у 5 мјесеца, а лист смо Вам почели
слати од 1. Априла. Претилату Вашу од 3 ф.,
коју сте положили код г. Стјепана Скрипића и
коју смо већ примили, урачунавамо Вам за да-
љих 6 мјесеца.

Г. Стојану А. Суботићу у Старој
Градишци. — Ми Вас и опет уверавамо да се
не налазите у списку претилатника, којима се ду-
говало за претилату од г. 1877. Но почем измате
добријех ф. 1.50 новч. у име претплате на »Глас
Црногорца«, то ћемо Вам радо ту претилату ура-
чунавати у даља три мјесеца. — Што се тиче
адресе Ваше, криво судите кад мислите да не знамо
гдје лежи Стара Градинка. Има је врло добро
познато да Стара Градинка провинцијално лежи
у Славонији, но почем смо уобичајали при
стављању адреса за Хрватску и Славонију упо-
ребљавати само назив »Хрватска« за означење
цијеле земље којој припадају провинцијално и Хр-
ватска и Славонија и Крајина, то смо и код Ва-
ше адресе уз »Стара Градинка« стављали под
заградом »Хрватска«. У осталом, од сад ћемо
по жељи Вашој стављати »Славонија«.

ТЕЛЕГРАМИ »ГЛАСА ЦРНОГОРЦА«.

ЦАРИГРАД, 23. Априла. — Генерал
руски Обручев предаће данас султану
својеручно писмо цара руског. Цар ће
издати прокламацију, у којој ће народ у
Источној Румелији позвати да се подвргне
уговору берлинском и да прихвати наме-
нуте му конгресом либералне установе.

ТРОЈОВО, 23. Априла. — Дојукв

полазећи одавде 21. ов. м. за Ливадију рече искушеним бугарским владикама, да је најдрагоцјенији добитак то што Турци не ће појести Балкан.

БЕЧ, 25. Априла. — «Политичка Коресп.» јавља да су Руси почели одлазити из Источне Румуније и да се спремају да стиду и из Бугарске.

ПЕТРОГРАД, 25. Априла. — Султан је задовољан с писмом царевим те је огласио да се комисија пловдивска не ће служити правима која су берлинским уговором султану придржана. У Ливадију стигао је ванредни изасланик султанов.

Програм

АКАДЕМИЈЕ ДРУШТВА СВЕТОГА ЂОРЂА

дне 28. Априла 1879.

1. Марш «ВОСАССЮ», од Супе-а, свира војничка орхестра.
2. ГОВОР, говори госп. Анастасија Мариновић.
3. НОРМА Увертира, од Ђелинија, свира иста орхестра.
4. I. ЧИН ПРЕСТАВЕ.
5. «МОРУ» пјесма Њ. В. Књаза Николе I. гласба III. Огњеновића, пјева хор српског пјевачког друштва «Јединства», с пратњом војничке орхестре.
6. II. ЧИН ПРЕСТАВЕ.
7. «МОЛИТВА» из опере пошљедњи дани Сули-а (Deh Signore a questi afflitti) од

- Ферари-а, пјева г. Антун Сикорски са хором и пратњом орхестра.
8. III. ЧИН ПРЕСТАВЕ.
 9. «СЛОЖИМО СЕ» двојцев од III. Јововића, пјевају г. г. III. Јововић и J. Кадича с пратњом орхестре.
 10. IV. ЧИН ПРЕСТАВЕ.
 11. МАРШ, Deutschnmeister од Хелмесбергер-а.

ПЛЕС.

ПРЕСТАВА.

Шћер старог војника

и

велика племица

од М. Аурели-а преведена за ову забаву.

О с о б е:

Амелија Сан Гало маркесница	А. Мариновић.
Иполит ње брат	Е. Сикорски.
Ђорђе ње настојатељ.	J. Пазиновић.
Јулка ње дворкиња	J. Радонић.
Одоардо Дебарди кнез	С. Врчевић.
Неђељко њег. настојатељ	III. Огњеновић.
Густав њег. послужитељ	И. Рачета.
Филип стари војник	Н. Курјак.
Адела његова шћер	Е. Јовановић.
Герард	J. Кадича.
Енрик кавалер	К. Њ. Петровић.
Парили одвјетник	А. Пилић.
Биљезник	

О Г Л А С И.

Код толиких болести, које човјештво сналазе, ни једне нема против које се наука толико узалудно бори као што је

Падавица и Грчеви (епилепсија).

Дијекови, који су употребљавани до сада против те ужасне болести, по највише нијесу имали никаквог или са свијем пријелазног успјеха. Мени је чудноватим и особитим случајем пошло за руком, да изнађем начин, како се болесници ове врсте са свијем и за свагда могу излјечити од те болести.

Болесници, ма колико да су се до сад лијечили и без успјеха лекаре призивали, нека се с повјерењем и што прије на мене обрате.

J. H. LIEBIG,

Berlin, S., Brandenburg-Strasse 44.

Рђаво лијечена

и с тога одавно занемарена сифила и болести које отуд долазе, као: осне по кожи, застарјело цурење (ма и у секундарном стању), мушка учалост услјед тајних навика, болови бешике и т. д. лијечи темељно и за свагда под гаранцијом сјајног успјеха, без сметње у обичном раду и начину живота и без да остане траг болести, за најкраће вријеме и пријатним начином

J. H. LIEBIG,

Berlin, S., Brandenburg-Strasse 44.

нв. Умољава се да се приложи опис болести (и колико је трајао). — Уједно се саопштава, да, од како сам се вратио с пута из Италије и Францеске, лијечење бива под мојом личном управом.

КЊИЖАРА ЈОВАНА ПАНДОВИЋА НА ЦЕТИВУ

има на продају ове књиге, слике и музикалије:

ПАРИЋ, календар	Ф. — 20 н.
ЧОВЈЕЧИЈЕ ТИЈЕЛО	» — 80 н.
ДОКТОР ОКС	» — 70 н.
ХЛЕБ ШТО ГА ИЈЕМО.	» — 40 н.
ДЈЕЧИЈЕ РАДОВАЊЕ	» — 30 н.
РАЧУНИЦА за 6ти разред	» — 80 н.
» 5ти »	» — 80 н.
» 4ти »	» — 20 н.
» 3ти »	» — 20 н.
» 2ти »	» — 15 н.
О ЧУВАЊУ ЗДРАВЉА	» — 25 н.
ДЈЕВОЈАЧКИ СВИЈЕТ.	» 1 20 н.
ВУЈИЊЕВА Срп. Граматика	» — 80 н.
О ГАЈЕЊУ КРТОЛЕ.	» — 80 н.
ЖЕНСКИ ЗАБАВНИК	» — 45 н.
ФИЗИКА	» — 60 н.
ОПШТА и ПОСЕБНА наука о пољодељству	» — 40 н.
МАЛИ КАТИХИСИС.	» — 10 н.
СРЕДЊИ	» — 15 н.
КРАТКИ	» — 20 н.
УПУТСТВО за прву наставу дјце у вјери	» — 20 н.
СРПСКА народна основна школа	» — 60 н.
ЧЕСНИЦА	» — 30 н.
РАДОВАНОВ ДАР	» — 30 н.
ДАНИ ОДМОРА	» — 25 н.
ПАРЕН СВИЈЕТ	» 1 — н.
ХЕМИЈА	» — 60 н.
УРЕДБЕ за српске народне школе	» — 40 н.
ЗООЛОГИЈА	» — 30 н.
БОТАНИКА	» — 30 н.
МИНЕРАЛОГИЈА	» — 30 н.
ПЈЕВАНИЈА у тврдијем корицама	» 1 — н.
ПЈЕВАНИЈА у мекцијем корицама	» — 80 н.
ДЕЧАНСКИ ПРВЕНАЦ	» — 50 н.
ГОГОЉ, Мртве душе	» — 70 н.
ПОСТУПАК при настави у рачуну	» — 60 н.
САНОВНИК мали	» — 30 н.
СВЕТКОВИНА Књ. Мил. Обреновића	» — 25 н.
БИБЛ. ПОВЈЕСТИ нов. за вјета	» — 45 н.
ЈАГЊЕНЦЕ	» — 45 н.
КРАЉЕВИЋ МАРКО	» — 80 н.
ПЈЕСМЕ по Српјему	» — 60 н.
ДРАГА	» — 60 н.
ПРИПОВЈЕТКЕ Вл. Ђорђевића	» 1 — н.
ПИТАЊА, како се састављају	» — 60 н.
БАШТОВАН	» 1 — н.
ПРИПОВЈЕТКЕ Мил. Шапчанина	» 1 — н.
МАЛА ГРОФИЦА	» — 60 н.
ПОСТУПАК при настави у обичн. разлози.	» — 40 н.
ЧЕСТИТКЕ	» — 25 н.
КО ГРИЈЕШИ, РОБ ЈЕ грјеху	» — 70 н.

НАША ЗЕМЉА, св. I.	» — 60 н.
» II.	» — 60 н.
УВЕО ЛИСТАК.	» — 70 н.
МАЛА БИБЛИОТЕКА.	» — 30 н.
ПЧЕЛЕ.	» — 15 н.
КОЧИНА КРАЈИНА.	» 1 20 н.
УСПОМЕНЕ ИЗ ПОЉСКЕ револ.	» — 25 н.
ЗБИРКА нар. пјесама.	» — 20 н.
МАЛА КАТАВАСИЈА.	» — 20 н.
О ДИФТЕРИЈИ.	» — 30 н.
ПЈЕСМА слави и побједи.	» — 15 н.
НАСТАВА у срп. језику.	» — 25 н.
ШЕСТ КАЛИФОРН прича.	» — 80 н.
ТАРАС БУЉБА.	» — 80 н.
АЛБУМ хумор слика.	» — 60 н.
О ЧОВЈЕКУ.	» — 40 н.
СОЦИЈАЛНА демократија.	» — 30 н.
ГРОБАР.	» — 50 н.
О УЗРОЦИМА ПОЈАВА У орг. природи.	» — 70 н.
ЗИМОНИЋА ПОРИЈЕКЛО.	» — 30 н.
ЗЕМЉОПИС ЗА СРПСКЕ нар. школе.	» — 50 н.
» III. IV. разред.	» — 60 н.
КАТАВАСИЈА ВЕЛИКА.	» — 20 н.
РЈЕЧНИК српско-њемачки	» 3 60 н.
СОЧИВИЦА.	» — 60 н.
БАРЈАКТАР БОЈАНА.	» — 15 н.
ОБЛИЦИ СРП. ЈЕЗИКА.	» — 60 н.
РАД у I. разреду основне школе.	» — 80 н.
ШТО ДИКЛА НАВИКЛА.	» — 40 н.
ЕРЕМИТ У РУСИЈИ.	» — 60 н.
ПРИЈЕДЛОГ Богдана Кузмановића	» — 15 н.
ЖЕНА ДА ВАС БОГ САЧУВА	» — 25 н.
РИБАРКА.	» — 70 н.
ЕМИЛ.	» — 40 н.
КУЛА БАЈА ПИВЉАНИНА	» — 20 н.
ИДЕЈЕ.	» — 60 н.
НСВИ ПАКАО	» — 60 н.
СРВОБРАНКЕ.	» — 60 н.
ИЗВОД ИЗ СТАРО-СЛОВ. грамат.	» — 60 н.
ИЗВОД ИЗ СРП. ГРАМАТ.	» — 40 н.
НАРОДНИ ПРИЈАТЕЉ.	» — 60 н.
ПРЕДАВАЧ.	» — 50 н.
ПЈЕСМЕ МИЛЕНКОВЕ.	» 1 — н.
ФРИШЕ ФИРЕ.	» — 25 н.
СРЕЋА У БРАКУ.	» — 90 н.
ФАУСТ.	» — 40 н.
ПЈЕСМЕ МИТЕ ПОНОВИЋА	» 1 — н.
СТАРИ ГЛУМАЦ.	» — 50 н.
ДЕКЛАМАТОР.	» — 80 н.
СТАРО ВРИЈЕМЕ, стари обичаји.	» — 30 н.
ПРАВИЛА Св. АПОСТОЛА УПУТСТВО ЗА ПРЕДАВАЊЕ Буквара.	» 1 20 н.
ИЗЈАШЊЕЊЕ Св. ЛИТУРГИЈЕ	» — 80 н.
СПОМОБНА КЊИГА цркв. појања.	» — 60 н.
ПОГЛЕДИ У ПРАСВИЈЕТ.	» — 50 н.
ГИМНАСТИКА.	» 1 — н.

ДАН И НОЋ	» — 30 н.
ШУМАДИНЧЕ.	» 1 — н.
ПЕМАТИЗМ.	» — 20 н.
БОЈ КОД МОРАТА.	» 1 40 н.
РОМАН СИРОМ. МЛАДИЊА	» 1 — н.
ЦРНОГОРСКА ВИЛА.	» — 25 н.
НАСТАВА у ЗЕМЉОПИСУ	» — 40 н.
МЛАДИ ЦРНОГОРАЦ	» — 25 н.

Слике:

КЊАЗ НИКОЛА (велика фотографија)	» 2. — н.
КЊАГИЊА МИЛЕНА (велика фотографија)	» 2. — н.
КЊАЗ МИЛАН (велика фотографија)	» 2. — н.
ПОЛАЗАК КЊАЗА НИКОЛЕ на војску	» 1. 50 н.
ПОЛАЗАК КЊАЗА МИЛАНА на војску	» 1. 50 н.
КЊАЗ НИКОЛА (линографија)	» 1. — н.
ВЕЛИКИ КНЕЗ НИКОЛА НИКОЛАЈЕВИЋ	» 1. — н.
СРПСКЕ ВОЈСКОВОЂЕ у великом формату	» 1. 60 н.
СРПСКЕ ВОЈСКОВОЂЕ у малом формату	» 1. — н.
ОСЛОБОДИОЦИ ИСТОЧНИХ СЛОВЕНА	» 1. 40 н.
ВОБИ и ЈУНАЦИ СРПског УСТАНАКА	» 1. 50 н.
БОЈ НА ВУЧЈЕМ ДОЛУ	» 1. 60 н.
БИТКА у ГЛАВНОМ ДОЛУ УСТАНИ БРАНЕ ЈЕДНО СЕЛО ОКО ТРЕБИЊА.	» 1. — н.
БИТКА КОД БИЛЕЋА	» — 50 н.
БОЈ НА ТЕШИЦИ	» 1. 40 н.
ХЕРЦЕГОВАЧКО РОБЉЕ враћа се на своја огњишта	» — 80 н.
МИЛОШ ОБИЛИЋ	» 1. 40 н.
МИЛЕТИЋ	» 1. 40 н.
ДОСИТИЈЕ ОБРАДОВИЋ	» 1. 40 н.
ЗМАЈ ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ	» — 80 н.
ХАЊИЋ АНТ.	» — 80 н.
ТЕКЕЛИЈА САВА	» — 80 н.
СТЕРИЈА ПОНОВИЋ	» — 80 н.
КНЕЗ ЛАЗАР	» — 80 н.
БАН СТРАХИЊА	» — 80 н.
САН КРАЉЕВИЋА МАРКА	» — 80 н.
ВЛАДИКА АРСЕНИЈЕ	» — 80 н.
Др. ЈОВАН СУБОТИЋ	» — 80 н.
МАЈКА БОЖЈА	» — 80 н.
Св. ЂОРЂИЈА	» — 80 н.
КОРНИЛИЈЕ СТАНКОВИЋ	» 1. 40 н.

Музикалија.

МАРШ КЊАЗУ НИКОЛИ.	» 1. 20 н.
КАДРИЋ КЊАГИЊЕ МИЛЕНЕ	» 1. 20 н.
МАРШ КЊАЗУ МИЛАНУ	» 1. 20 н.
МАРШ РУСКОМ КНЕЗУ НИКОЛИ.	» 1. 20 н.
МАРШ ОСЛОБОЂЕЊУ СРПском	» 1. 20 н.

«ОНАМО, ОНАМО» са сликом КЊАЗА НИКОЛЕ.	» 1. 20 н.
«ЧУЈ ДУШАНЕ»	» 1. 20 н.
«ПРАГ ЈЕ ОВО МИЛОГ СРПства»	» 1. 20 н.
«БЕЗ ТЕБЕ ДРАГА»	» 1. 20 н.
ПЈЕСМЕ у два гласа	» — 40 н.

Нове књиге

ЛАЗАРИЦА мала	Ф. — 20 н.
ЗДРАВЉЕ, како се чува и његује	» — 25 н.
НОВЕ МЈЕРЕ	» — 15 н.
КАКО ВАЉА ЂУБРИТИ	» — 40 н.
ИЗ ПРИРОДЕ	» — 25 н.
РАТНЕ КРОНИКЕ св. 1—7	» 3. — н.
РУСИЈА и балканско питање	» — 50 н.
ПЈЕСМЕ народне одабране	» — 20 н.
ОРАО, календар	» — 40 н.
ЖИВОТ ИСУСОВ од Ренана	» 1. 30 н.
НАРОДНА МЕДИЦИНА	» — 60 н.
ВЈЕЧИТИ КАЛЕНДАР	» — 80 н.
КУВАР, велики	» 1. 30 н.
ПЧЕЛАРСТВО	» — 60 н.
РЈЕЧНИК страних ријечи	» 1. — н.
ОПШТИ ЗЕМЉОПИС	» — 45 н.
ИГЊАТОВИЋА Ј. дјела	» 1. 20 н.
О ДУШЕВ. БОЛИЈЕСТИМА	» — 20 н.
ТОПОЛСКА БУНА	» — 10 н.
ПРВА ПЕСИКИНА МОЛИТВА	» — 20 н.
ДОБИ И ДОБРО ДОПАО	» — 15 н.
СТРАЖА св. за Октобар 1878.	» 1. 20 н.
» » Новембар	» 1. 20 н.
» » Децембар	» 1. 20 н.
» » Фебруар	» 1. 20 н.
БАЧВАНСКЕ ПЈЕСМЕ	» — 60 н.
ALBUM ausländ. Dichtung	» 2. — н.
FÜRST LAZAR	» 3. 50 н.
LE MONDE SLAVE	» 3. — н.
DER LEUCHTUM	» 4. — н.
DIE TÜRKEN IN EUROPA	» 3. — н.
GESCHICHTE BOSNIENS	» — 80 н.
LE DROIT COUTUMIER DES SLAVES DU SUD	» 1. 50 н.
GESÄNGE DER SERBEN	» 1 — н.

Нове Музикалије

СМЈЕСА СРПКИЈЕХ ПЈЕСАМА	» 1. 20 н.
CHANSONNETTE SLAVE	» 1. 50 н.

Цијене овдје означене разумију се у цетијском течају, рачунајући једну цванцику у 40 новчића.

Наруџбине из унутрашњости Црне Горе, уз припослани готов новац, извршиће се тачно првом приликом, а чим се отворе поштанске оџице по главнијим мјестима Црне Горе, чему се од нап. високе владе скорим издамо, путем поштарскијем.

Државна Штампарија.